

overholdte, vilde Dommerne ved Hjælp af dem kunne fremtvinge Sagernes hurtige og gode Afgørelse, enten denne Lejlighedslov var kommen eller ej. Men det, at den kom, og at der samtidig i Dommerstanden særlig ved Københavns Hof- og Stadsret var Villie og Evne til at arbejde frem paa noget nyt og bedre, har gjort, at denne lille Lov er blevet grundlæggende saa at sige for et helt System af Retsplejen her. I tidligere Tid, vil de Herrer vide, var det, den skriftlige Retspleje særlig led under, en utaalelig Langsomhed, de lange Anstande, som Parterne begærede og den enorme Tid, der gik, inden man kunde faa ført Vidner. Selv om man havde raske Sagførere fra begge Sider, der gerne vilde fremme Sagerne, var det dem umuligt. Jeg har haft Eksempel paa, at jeg i en Sag maatte stævne en hel Række Vidner, og naar jeg havde ført et Vidne f. Eks. i Midten af Juni, har jeg faaet den Besked, at nu kunde der være en halv Time til at føre det næste Vidne, men han mødte i August, og saa kunde vi beskæftige os med saadanne Vidneførelser hele Aaret rundt. De Herrer, der kender til det, vil vide, at der i det, jeg har sagt, ikke er stor Overdrivelse. Der var næsten aldrig nogen Ende paa det, Parterne blev ved med at veksle Indlæg frem og tilbage, og naar de stod ved Afslutningen af Sagen, havde de egentlig glemt, hvorledes den var til at begynde med.

Alt dette kunde der være blevet gjort en Ende paa uden denne Lejlighedslov, men Lejlighedsloven gav Stødet. Vi er nu kommet saa langt ved Hof- og Stadsretten, at naar vi møder og inkaminerer Sagen, det vil sige, bringer Sagen for Retten efter udtaget Stævning, og Modparten møder selv eller ved Sagfører, bliver der spurgt af Retten: Skal der føres Vidner, hvor mange og af hvem? Saa maa man besvare Spørgsmaalet, og saa berammer Retten med det samme en Dag til Vidneførsel. Den fastsættes altsaa i selve Hovedmødet, og den Anstand, jeg faar, naar jeg faar Sagen berammet til Vidneførsel, staar i Forhold til den Dag, da Vidneførsel skal finde Sted. Det vil altsaa sige, at ethvert uforudt Ophold undgaas. Tidligere var det saadan, at Hovedretten ikke kunde begrænse Anstandene, saa længe en Sag holdtes hen i et af Vidnekamrene, og vi har mange Eksempler paa — da Menneskene ikke altid er saa gode og navnlig ikke saa energiske og hurtige, som de kunde være —, at Folk med en daarlig Villie til Sagens

Fremme har kunnet holde en Sag hen ikke blot en Maaned, men mange Maaneder, i Vidnekammeret, uden at man var i Stand til at faa Sagen fremskyndet ved Anstandskendelse i Hovedretten. Vi led under, at naar f. Eks. der protesteredes mod en Anstand, naar en Mand for anden Gang begærede Anstand for at give Tilsvaret eller for at fuldføre Tilsvaret, som der ikke var Tid til, fordi Sagen skulde fremmes, og Klientens Tarv stod paa Spil, tog Retten Sagen op og havde den i 3—4 Uger, inden den afsagde den Kendelse, at Modparten maatte faa 8 Dages Anstand for at fuldføre Tilsvaret. Saadant noget var utaaleligt, men saadant noget sker ikke mere. Naar vi nu møder med vore Vidner paa den Dag, da Sagen berammes, vil Vidnet blive forhørt af den Dommer — jeg bemærker, at 3 Dommere i Hof- og Stadsretten kan afsige Kendelser og Domme —, der er den først voterende i Sagen. Han er sat til at følge Sagen Skridt for Skridt, det er ham, der voterer alle Anstandene, det er ham, der afhører alle Vidnerne, og det er altsaa ham, der saa godt, som det overhovedet lader sig gøre, kender Sagen fra Bunden af, fra den første Dag, og altsaa ogsaa til sidst, naar den optages til Doms, er den, der voterer først og forklarer sine Kolleger Sagens Sammenhæng.

Ved at føre Vidner for den først voterende Dommer har vi gjort et mægtigt Skridt ind i det, man kalder Processens Umiddelbarhed, hvor de voterende Dommere skal have Lejlighed til selv at spørge Vidnerne og selv at høre deres Svar. Det næste Skridt i den umiddelbare Processførelse er, at ogsaa Dommerne har Lov til at kalde Parterne op i Retten og rette Spørgsmaal direkte til dem under samme Ansvar, hvormed et Vidne møder. Det har vi ikke i vor nuværende Ret Lov til, men alligevel er en moderne Ret som Sø- og Handelsretten ikke bange for at gøre det, og Københavns Handelsmænd, der møder deroppe, protesterer ikke derimod, men underkaster sig et saadant Forhør. Naar vi saa paa Vidneførselens første Dag har ført vore Vidner — eller hvis Vidneførselen skal tage flere Dage, fører vi Vidnerne saa hurtigt ske kan —, skal vi ikke som i gamle Dage vente 2, 3, 4, 5 Uger for at faa en Vidneakt, altsaa en Beskrivelse af Vidnernes Svar, men vi kan faa den med en Frist paa nogle faa Dage. Dommeren i Retsmødet vaager over, at der ikke gives uforudtne Anstande, og at Anstandene er længere, end det